

SAP FI Modülü Birleşenleri

SAP FI modülünde birçok bileşenden oluşmaktadır. Bu yazıda FI modülünü oluşturan bileşenlerin en çok kullanılanlarından söz edeceğim. Bu bileşenlerin kullanım amaçları nelerdir. Bu kavramları duyduğunuz zaman ne anlamanız gerekir konusunu anlatacağım. Önce bu bileşenleri sıralayalım.

Defter-i Kebir Muhasebesi: General Ledger Accounting (FI-GL)

Satıcılar Muhasebesi: Accounts Payable (FI-AP)

Müşteri(veya Alıcılar) Muhasebesi :Accounts Receivable (FI-AR)

Duran Varlık Muhasebesi:Asset Accounting (FI-AA)

Bank Accounting (FI-BL)

Funds Management (FI-FM)

Travel Management (FI-TV)

Special Purpose Ledger (FI-SL)

FI modülünde en çok kullanılan ilk 4 konu defter-i kebir, satıcılar muhasebesi, müşteri muhasebesi ve duran varlıklar muhasebesidir. Diğer modüllerde ihtiyaca göre kullanılmaktadır. Şimdi bu konuların ne işe yaradığını genel olarak anlamanız için genel açıklamalar yapacağım.

Defter-i kebir, bir organizasyonun tüm işlemlerinin kaydını tutarak ve farklı muhasebe standartları için finansal raporlamalar ile tüm muhasebe ihtiyacını karşılar.

Müşteri muhasebesi, müşteriler ile ilgili tüm muhasebe kayıtlarının tutulduğu ve de satış dağıtım(SD) modülünde faturalama süreci sonunda etkileşimin olduğu bir alt modüldür.

Satıcılar muhasebesi, satıcılar ile ilgili tüm kayıtların tutulduğu bileşendir. Satın alma talepleri(SAT) ya da satın alma siparişi(SAS) ile başlayan(Malzeme Yönetimi - MM Modülü içerisinde yer alan süreçlerdir) mal girişi, fatura girişi ve faturanın ödenmesi süreçlerinde arkada çalışan bir modüldür

Duran varlık muhasebesi, duran varlıkların yönetimi ile ilgili olarak tüm süreçlerin yönetildiği bir modüldür. Bu işlemler duran varlıkların girişi, çıkışı, amortisman vs. gibi konuların yönetilmesini sağlar.

FI modülünde Organizasyon Bölümleri

FI modülü içerisinde bir çeşit organizasyon birimi mevcuttur. Bunlar şirket kodu ve iş alanlarıdır. Eğer FI modülünde bir şeyler yapmayı planlıyorsanız bu kavramları iyi anlamanız gerekmektedir. Öncelikle şirket kodundan başlayalım.

Şirket kodları üst birimlerin altında açılmaktadır. Üst birimler **SAP** sistemlerinde özellikle **ERP** paketi olan ECC 6.0 da sistemdeki en üst düzeydeki mantıksal yapıdır. Üst birimde tanımlanabilen bir değer tüm şirket kodlarında otomatik olarak oluşur. Şimdi asıl konumuz olan şirket kodu ne anlam ifade ediyor sorusuna cevap arayabiliriz. Her şirket kodunda kendisine özel bir bilanço tutulmaktadır. Genelde uluslararası firmalarda yasal mevzuatlar ülkelere göre farklılık gösterildiği için ülke düzeyinde şirket kodu oluşturulmaktadır. Yasal olarak tutulan defterler şirket kodu düzeyinde alınabilmektedir.

İş alanı ise şirket koduna göre biraz daha ayrıntılı olarak veriyi analiz etmemizi sağlar. FI modülünde atılan kayıtlar iş alanlarına göre kayıt atılmasına imkan tanınmakta. Peki iş alanına göre kayıt atılacakta ne olacak? Şirketin genel iş faaliyetlerine göre tanımlanan iş alanı ile FI modülünü kullanarak değişik raporlamalar yapılması sağlanmaktadır. Kullanımı zorunlu değildir.

FI Hesap Planı(Chart of Account)

İlk anlaşılması gereken kavram hesap planıdır. Her şirket koduna ait bir hesap planı olması gerekmektedir. Ancak bir hesap planı birden fazla şirket koduna tayin edilebilir. FI modülünde hesap planı ana hesap yapısını ve bu hesapların yapılarını tutmaya yarar.

Diğer bir kavram ise hesap gruplarıdır. Hesap grupları Defter-i Kebir içerisindeki hesapların gruplanmasını sağlar. Örneğin hangi hesap malzeme hesapları, kar-zarar hesabı, malzeme hesabı olduğunu belirlenmekte. Bu sınıflama ile hesapların genel kontrol ve yönetimi sağlanmaktadır. Hesap

grubu kullanarak bir hesabın bilanço hesabımı yoksa kar zarar hesabımı olduğu belirtilir. Bilanço hesapları devir bakiyelerini kendi hesapları üzerine yaparken kar-zarar hesapları devir edilen kar-zarar hesaplarına aktarılarak sıfırlanır. Bu işlemin yapılabilmesi için hesap planı içerisinde hesap açılırken hesabın ne tür bir hesap olduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

Alan Durum ise çok kullanılan bir kavramdır. Bir hesabın ana verileri alan durumu kullanılarak gizlenebilir, zorunlu giriş yaptırılabilir ya da isteğe bağlı girdirilebilir. Alan durum grubu ile ilgili hesaba kayıt atılırken kontrol sağlanabilir.

Mutabakat hesabı ise diğer bir kavramdır. Mutabakat hesapları aslında yardımcı defterler (subledger) ile defter-i kebiri birbirine bağlayan hesaplarıdır. Mutabakat hesapları yolu ile ana hesaba bağlı olan müşteriler, satıcılar vs. için tutulan yardımcı defterler daha kolay raporlanabilir ve yönetilebilir.

Bir diğer kavram ise muhasebe hesaplarındaki açık kalem terminolojisidir. Açık kalem diye sözü edilen şey aslında karşı bacağında da bir kayıt olması ve bununla birlikte denkleştirilir olmasıdır. Örneğin mal girişi yapıldığında stok hesabı ve karşı bacağı olan satıcılar hesabının çalışması gerekir. Bir hesabın açık kalem yönetimi yapılıp yapılamayacağı ana hesap üzerindeki ayarlardan yapılmaktadır.

Defteri Kebir Muhasebesi (General Ledger(GL) Account)

SAP'deki defter-i kebir muhasebesinden söz etmeden önce SAP ERP sisteminden bağımsız olarak Defter-i Kebir ne demek bunu anlamak gerekir. Kebir büyük demek yani defter-i kebir büyük defter anlamına gelmektedir. Günlük yapılan işlemleri belirlenen hesapları ilgili hesaplara borç ve alacak koymak kaydı ile kayıt altında tutulan defterdir. Yani işin özü şirket içerisindeki muhasebe kayıtlarını tutulduğu defterlerden biri ve en önemlisidir. İngilizce karşılığı general ledger'dır. Kanunen tutulması zorunludur. Yok ben tutmuyorum diyemezsiniz.

Defter-i Kebir'de bir de öncelikle standart belge tipleri nelerdir onlardan söz etmek lazım. Defter-i Kebir kayıtları için SA belge tipinde kayıt atılır. Müşteri faturalarında dolayı kayıt atılıyorsa DR olarak atılmaktadır. Bu arada yeri gelmişken D harfi ile bir şey başlıyorsa müşteri ile ilgili bir konudur, K harfi ile başlıyorsa satıcı ile ilgilidir. A harfi ile başlıyor ise duran varlık ile ilgilidir. Aşağıda en çok kullanılan belge tiplerinden birkaç tanesini sizlerle paylaşıyorum. Buradaki belge türleri senaryolara göre kayıt atmaktadır. Raporlarken de belge tiplerindeki ayrımlara göre raporlama yapılabilmektedir.

DR: Müşteri faturalama belgesi

DZ: Müşteri ödeme belgesi

KR: Satıcı fatura belgesi

KZ: Satıcı ödeme belgesi

SA: Ana hesap belgesi

Daha önce şirket kodu kavramından söz ederken finansal açıdan(FI modülü ile ilişkili olarak) şirketlerin kırılması şirket kodu ile yapılmaktadır diye söz etmiştik. Defter-i kebir de şirket kodu seviyesinde tutulur ve sap defter-i kebiri kullanarak bilanço ve kar zarar vs. tablolarını oluşturur.

Hesap planı denilen bir kavram daha vardır. Bu da her şirket kodu için bir hesap planı girilmesi gerekmektedir. Bu hesap planları birden fazla şirket kodu için kullanılır.

Ayrıca SAP’de bir hesap oluşturulurken bu hesabın hesap grubu seçilir. Seçilen hesap grubuna göre de bilanço hesabı mı yoksa kar–zarar ya da nazım hesap mı olduğu belirlenir. Hesap grubu hesapları gruplandırarak daha kolay yönetilmesini sağlamaktadır.

Bir başka kavram ise mutabakat hesabı kavramıdır. SAP’ye özel olarak müşteriler, satıcılar ve duran varlıkları daha kolay takip edebilmek için mutabakat hesabını kullanarak yardımcı bir deftere referans vermek sureti ile daha kolay takip edilmesi için kullanılır. Buradaki kayıtlar doğrudan atılmaz ilgili modül vasıtası ile kayıt atılır. Örneğin siz satış yaptığınız zaman SD modülünden ilgili müşteri için borç kaydı oluşmakta. Ya da MM modülünden satıcılar için kayıt oluşmakta. Bir çeşit ara hesap olarak düşünebilirsiniz.

Son olarak atılacak olan kayıt borç mu alacak mı olduğunun bir şekilde ifade edilmesi gereklidir. SAP içerisinde defter–i kebire kayıt atıyorsanız eğer 40 borç, 50 alacak için kullanılmaktadır. Bunu dışında müşteriler, satıcılar ve duran varlık muhasebesinde kayıt atarken farklı anahtarlar kullanılmaktadır.

Müşteriler Muhasebesi(Accounts Receivable)

Müşteriler muhasebesi FI’in müşterilerle ilgili tüm işlemlerin yapıldığı kısımdır diyebiliriz. İngilizce terminolojide FI–AR yani Accounts Receivable olarak geçmekte. Buradaki kayıtların çoğu yapılan satış işlemleri sonucunda olur yani sd modülü ile sıkı bir entegrasyonu vardır.

Müşteri an averisinde müşteri açılırken kullanılacak olan hesap mutabakat hesabı olarak tanımlanır. Tanımlanan müşterilerde anaveri(master data) içerisinde SD(Sales &Distribution) alanı verileri içerisinde hesap tayin grubu kullanılarak müşteriler gruplanabilir. Örneğin yurt içi müşterileri için bir hesap tayin grubu, yurt dışı müşterileri için başka bir hesap tayin grubu kullanılabilir.

Müşteri muhasebesine yapılan kayıtların çok büyük bir kısmı satış kanalı ile yapılmaktadır. Ancak bazı durumlarda satış modülü kullanılmadan da müşteri hesabına kayıt atılabilir. Örneğin satış yapıldıktan sonra alınan ödeme kaydı müşteriye FI modülü ile atılan bir kayıttır. Atılan ödeme kaydı müşterinin borcunun tamamına istinaden de yapılabilir bir kısmını da ödeyebilirsiniz. Örneğin 1000 tl bir borç olduğunu düşünelim. Müşterinin borcuna istinaden(terminoloji olarak açık kalem ifadesi kullanılır) 1000 tl lik kayıt atılıp borç kapatılabilir. Hatta 999 TL ödenip’de sistem üzerinde 1 tl’lik tolerans değeri tanımlayarak kapatılabilir. Ancak her zaman müşteri borcunun tamamını kapatmayabilir. Bu durumda kısmi ödeme gerçekleşir. 1000 TL’lik borcuna istinaden 600 TL’lik ödeme yapıldığını düşünelim. Sistem geri kalan 400 lira için yeni bir açık kalem oluşturur.Açık olan fatura için ise yeni bir fatura oluşturur.

Diğer bir yöntem ise denkleştirme sureti ile bu işin sistem tarafından otomatik olarak yapılmasının sağlanması. Açık kalem denkleştirilir kalan bakiye ise yeni bir açık kalem olarak sistem tarafından açılır.

Bunun dışında SAP ERP sisteminde müşterilerin açık kalemlerine istinaden ihtar mektubu yollanması için hazır bir senaryo bulunmakta. Bu senaryoda yapılan uyarlamalar çerçevesinde ihtar mektubu içerisinde ne kadar faiz tahakkuk ettiği gibi bilgilerde otomatik olarak gönderilebilmekte.Bu çalışma tek bir müşteri ya da belli bir sınıftaki müşteriye de yapılabilmektedir.

AFAB Amortisman çalıştırması Depreciation Posting Run
AS01 Duran varlık yarat Create Asset
AS02 Duran varlığı değiştir Change Asset
AS03 Duran varlığı görüntüle Display Asset
AS05 Duran varlığı bloke et Block Asset
AS06 Duran varlığı sil Delete Asset

F-02 Genel kayıt Enter G/L Account Posting
F-32 Denkleştir Clear Customer
F-44 Denkleştir Clear Vendor
F-65 Genel belge ön kaydı Preliminary Posting
FB02 Belgeyi değiştir Change Document
FB03 Belgeyi görüntüle Display Document
FB08 Münferit ters kayıt Reverse Document
FB50 DK muhasebe belgesi gir G/L Acct Pstg: Single Screen Trans.
FB60 AP fatura girişi Enter Incoming Invoices
FB65 AP alacak dekontu girişi Enter Incoming Credit Memos
FB70 AR çeşitli faturalar Enter Outgoing Invoices
FB75 AR çeşitli alacak dekontl Enter Outgoing Credit Memos
FBCJ Kasa defteri Cash Journal
FBL1N Münferit kalemleri Vendor Line Items
FBL3N Ana hesap kalemleri G/L Account Line Items
FBL5N Münferit kalemleri Customer Line Items
FBRA Denkleştirilen kalemleri geri al Reset Cleared Items
FBV0 Ön kayıt belgesini kaydet/sil Post Parked Document
FBV3 Ön kayıt belgesini görüntüle Display Parked Document
FD01 Müşteri ana verileri yarat (SD yok) Create Customer (Accounting)
FD02 Müşteri ana verilerini değiştir (SD yok) Change Customer (Accounting)
FD03 Müşteri ana verilerini görüntüle (SD yok) Display Customer (Accounting)
FD10N Bakiyeleri görüntüle Customer Balance Display
FI01 Banka ana verileri - yarat Create bank
FI02 Banka ana verileri - değiştir Change Bank
FI03 Banka ana verileri - görüntüle Display Bank
FK01 Satıcı yarat (MM olmadan) Create Vendor
FK02 Satıcıyı değiştir (MM olmadan) Change Vendor
FK03 Satıcıyı görüntüle (MM olmadan) Display Vendor
FK10N Bakiyeleri görüntüle Vendor Balance Display
FKMT Hesap tayin modeli Account Assignment Model
MB51 Malzeme belge listesi Material document list
ME21N Satıcı için satınalma siparişi yarat Create Purchase Order
ME28 Satınalma siparişi toplu onayı Release Purchasing Documents
MIGO Satınalma siparişi için mal girişi Goods Receipt Purchase Order
MIR4 Faturayı görüntüle Display invoice document
MIR5 Fatura listesini görüntüle Display list of invoice document
MIR6 Faturaya genel bakış Invoice Overview
MIRO Fatura & bakım gir Enter incoming invoice
MMBE Stoka genel bakış Stock Overview
MR8M Faturanın ters kaydını yap Cancel Invoice Document
SE16N Tabloyu görüntüle General Table Display
SP01 Çıktı Output Controller
XD01 Müşteri ana verileri yarat - tümü Create Customer
XD02 Müşteri ana verilerini değiştir Change Customer
XK01 Satıcı yarat (MM ile) Create Vendor
XK02 Satıcıyı değiştir (MM ile) Change Vendor
XK03 Satıcıyı görüntüle (MM ile) Display Vendor
XK05 Satıcıyı bloke et / blokajını kaldır (MM ile) Block/Unblock Vendor
XK06 Satıcı silme göstergesi belirle (MM ile) Flag for deletion Vendor

F.01 Bilanço ve kar/zarar tabloları Balance sheet and income statement

F.08 Mizan G/L: Account Balances

F.10 Hesap Planı G/L: Chart of Accounts